
Natuurtoets Beaphar Raalte

**Toetsing Flora- en faunawet van uitbreiding Beaphar
locatie Oude Linderteseweg te Raalte**

22 oktober 2008

Verantwoording

Titel	Natuurtoets Beaphar Raalte
Opdrachtgever	Beaphar Raalte
Projectleider	Piet Oudejans
Auteur(s)	Nico Goosen, Sipke Holtes
Projectnummer	4591059
Aantal pagina's	20 (exclusief bijlagen)
Datum	22 oktober 2008
Handtekening	

Colofon

Tauw bv
afdeling Ruimte
Handelskade 11
Postbus 133
7400 AC Deventer
Telefoon (0570) 69 99 11
Fax (0570) 69 96 66

Dit document is eigendom van de opdrachtgever en mag door hem worden gebruikt voor het doel waarvoor het is vervaardigd met inachtneming van de rechten die voortvloeien uit de wetgeving op het gebied van het intellectuele eigendom. De auteursrechten van dit document blijven berusten bij Tauw. Kwaliteit en verbetering van product en proces hebben bij Tauw hoge prioriteit. Tauw hanteert daartoe een managementsysteem dat is gecertificeerd dan wel geaccrediteerd volgens:

- NEN-EN-ISO 9001.

Kenmerk R001-4591059NKG-rvb-V02-NL

Inhoud

Verantwoording en colofon	3
1 Inleiding	7
1.1 Aanleiding en doel	7
1.2 Natuurbeschermingswetgeving	7
1.3 Onderzoeksmethode	7
2 Locatie, uitbreiding en soorten	9
2.1 Situatie	9
2.2 Beoogde uitbreiding	10
2.3 Inleiding Flora- en faunawet	10
2.4 Te verwachten beschermde soorten	11
2.4.1 Flora	11
2.4.2 Broedvogels	11
2.4.3 Zoogdieren	12
2.4.4 Amfibieën, reptielen en vissen	12
2.4.5 Insecten	13
2.4.6 Samenvatting beschermde soorten	13
3 Toetsing Flora- en faunawet	15
3.1 Bevoegd gezag	15
3.2 Toetsing effecten aan Flora- en faunawet	15
3.2.1 Vleermuizen	15
3.2.2 Vogels	16
4 Conclusies en aanbeveling	17
5 Literatuur	19

Bijlage(n)

1. Toelichting Flora- en faunawet
2. Nader onderzoek vleermuizen

Kenmerk R001-4591059NKG-rvb-V02-NL

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

In opdracht van de Verenigde Bedrijven Beaphar B.V. heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van natuurwetgeving voor de uitbreiding(nieuwbouw) van de productielocatie voor diervverzorgingsproducten aan de Oude Linderteseweg te Raalte. In deze rapportage wordt antwoord gegeven op de volgende vragen:

- In welke mate worden door de Flora- en faunawet (Flora- en faunawet) beschermde dier- en plantensoorten beïnvloed door de beoogde activiteit?
- Is voor de beïnvloeding een ontheffing van de Flora- en faunawet noodzakelijk?
- Is nader onderzoek naar soortgroepen of soorten noodzakelijk?

1.2 Natuurbeschermingswetgeving

De huidige natuurbeschermingswetgeving kan worden onderverdeeld in *gebiedsbescherming* en *soortbescherming*. Op het voornemen is alleen de soortbescherming door de Flora- en faunawet van toepassing omdat beschermde natuurgebieden (Natura 2000-gebieden en de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur) niet aanwezig zijn in de nabijheid van de locatie. Het dichtstbijzijnde beschermde natuurgebied (PEHS Overijssel) ligt op ongeveer 1,2 km afstand van de inrichting. Een toelichting met betrekking tot Flora- en faunawet is opgenomen in bijlage 1.

1.3 Onderzoeksmethode

De mogelijke aanwezigheid van beschermde dier- en/of plantensoorten is bepaald aan de hand van de volgende gegevens:

- Vrij beschikbare gegevens van het Natuurloket
- Regionale en landelijke verspreidingsatlassen en -data
- Een oriënterend veldbezoek op 22 mei 2008
 - Het oriënterend veldbezoek is erop gericht te controleren in hoeverre soorten, waarvan op basis van literatuurgegevens wordt aangenomen dat deze aanwezig kunnen zijn, daadwerkelijk in de locatie voorkomen of in hoeverre de locatie voldoet aan de eisen die deze soorten aan hun leefomgeving stellen.
- Een nader onderzoek naar de aanwezigheid van vleermuizen

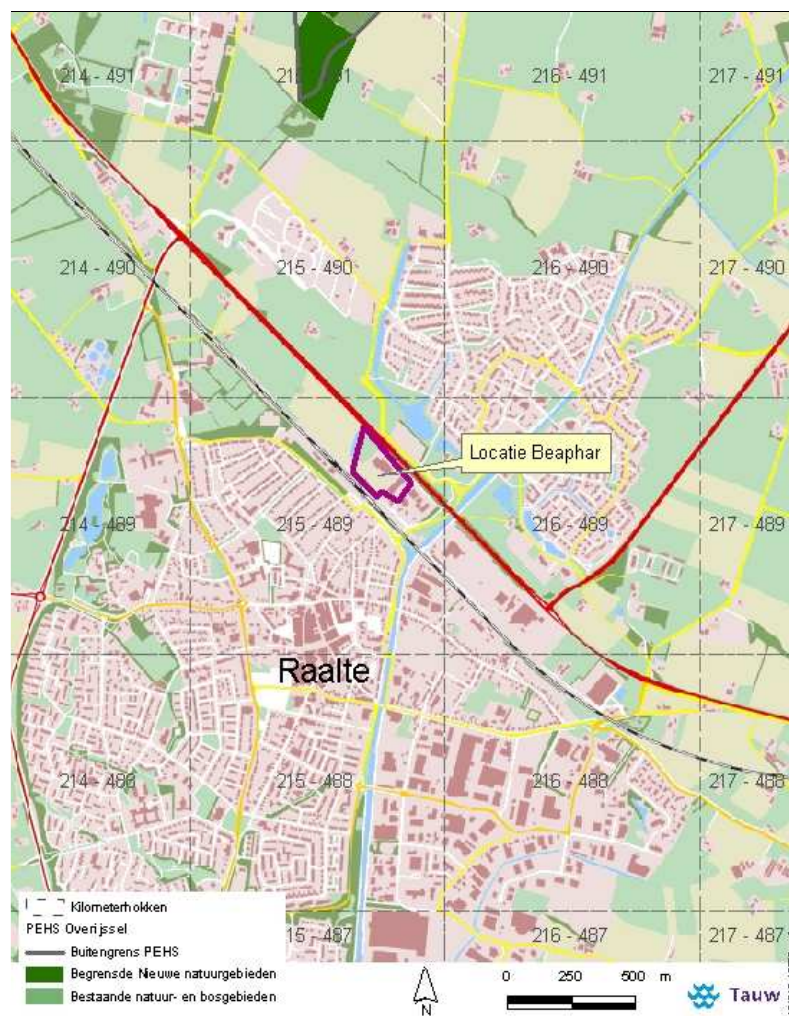
Kenmerk R001-4591059NKG-rvb-V02-NL

2 Locatie, uitbreiding en soorten

De beoogde uitbreiding (nieuwbouw) kan gevolgen hebben voor beschermde soorten. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de plant- en diersoorten die mogelijk kunnen worden beïnvloed als gevolg van de ingreep.

2.1 Situatie

In figuur 2.1 is de ligging van de locatie weergegeven.

Figuur 2.1 Ligging locatie

De locatie is gelegen binnen de bebouwde kom van Raalte in kilometerhok 215-489, tussen de spoorlijn Zwolle - Almelo en de provinciale weg (N 35) Zwolle - Almelo.

Op het plangebied staan twee bedrijfsgebouwen. Het deel van het plangebied waar nieuwbouw gepland is bestaat momenteel uit gazon omringd met een bomen- en struikenrij (Hazelaar, Boswilg, Zwarte els, Zomereik, Berk, Krentenboompje, Gelderse roos). Van noord-west naar zuid-oost ligt een sloot welke aan twee zijden eveneens wordt geflankeerd door een bomen- struikenrij met onderbegroeiing van onder andere Brandnetel, Rietgras en Lisdodde. De sloot loopt in noordwestelijke richting door naar het naastgelegen volkstuincomplex. Hier ligt op enkele meters afstand van het plangebied een poel.

2.2 Beoogde uitbreiding

De beoogde uitbereiding bestaat uit nieuwbouw waarbij het totale perceel zal worden bebouwd met productiepanden en een parkeerplaats. De huidige bebouwing blijft gehandhaafd.

Uitgangspunt is, dat al het aanwezige groen ter plaatse van de toekomstige panden zal worden verwijderd.

2.3 Inleiding Flora- en faunawet

De bescherming van inheemse dier- en plantensoorten is vastgelegd in de Flora- en faunawet. Voor de mogelijkheid van het verlenen van de ontheffing wordt hierbij onderscheid gemaakt in drie categorieën beschermde soorten:

- Tabel 3-soorten: strikt beschermde soorten bestaande uit de Habitatrichtlijnsoorten en een selectie van bedreigde soorten. Bij negatieve effecten als gevolg van ruimtelijke ontwikkelingen moet altijd een ontheffing van de Flora- en faunawet worden aangevraagd. Een ontheffing wordt door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) alleen verleend wanneer de gunstige staat van instandhouding van de lokale populatie niet in het geding is
- Tabel 1-soorten: De meest algemene, niet bedreigde soorten. Voor deze soorten geldt een vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen
- Tabel 2-soorten: Een tussencategorie, de resterende beschermde soorten. Hiervoor geldt een vrijstelling bij bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik wanneer wordt gehandeld volgens een door LNV goedgekeurde en door de initiatiefnemer geaccordeerde gedragscode. Heeft men geen beschikking over een goedgekeurde gedragscode, dan moet bij een verwacht negatief effect op tabel 2-soorten een ontheffing van de Flora- en faunawet worden aangevraagd. Een ontheffing wordt door LNV alleen verleend wanneer de gunstige staat van instandhouding van de regionale of de landelijke (afhankelijk van de soort) populatie niet in het geding is

Naast bovenstaande categorieën zijn gedurende het broedseizoen de nesten van alle broedvogels beschermd. Voor het verstoren van broedende vogels wordt in principe geen ontheffing afgegeven door LNV. Vaste verblijfplaatsen van enkele specifieke vogelsoorten (onder andere nesten van spechten, uilen en boombewonende roofvogels) zijn het gehele jaar strikt beschermd. De functionele omgeving van vaste verblijfplaatsen (foerageer- en rustgebied) is eveneens beschermd. Bij aantasting/verwijdering van vaste verblijfplaatsen van vogels wordt eveneens getoetst op de gunstige staat van instandhouding van de lokale populatie.

Een volledig overzicht en nadere beschrijving van de Flora- en faunawet is opgenomen in bijlage 1.

2.4 Te verwachten beschermde soorten

Uit de gegevens van het Natuurloket blijkt dat het kilometerhok waarin de locatie ligt (215 - 489) en de naastgelegen kilometerhokken (215 - 490, 214 - 489 en 214 - 490) niet of nauwelijks zijn onderzocht op het voorkomen van de verschillende soortgroepen.

2.4.1 Flora

De Flora- en faunawet regelt de bescherming van ruim 100 plantensoorten. Gezien het ontbreken van geschikte groeiplaatsen worden beschermde plantensoorten niet op de locatie verwacht.

2.4.2 Broedvogels

De meeste vogels broeden ongeveer in de periode tussen 15 maart tot 15 juli. Echter, sommige vogelsoorten, zoals Zeearend, Blauwe reiger en Bosuil, broeden al in februari terwijl een aantal (zang)vogels nog broed in augustus. Moeras- en watervogels broeden meestal tussen 1 april en 15 augustus. Op het moment dat beschermde inheemse broedvogels bezig zijn met hun broedproces mogen er, ongeacht de periode van het jaar, geen verstorende werkzaamheden of activiteiten plaatsvinden.

Op de locatie kunnen verschillende broedvogels worden verwacht zoals Merel, Huismus (rode lijst), Heggenmus, Winterkoning, Vink en Zwarte roodstaart. Tijdens het veldbezoek is gelet op de aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen en nesten van vogels. Nesten van zwaluwen zijn niet waargenomen. Vaste rustplaatsen of nesten van uilen zijn evenmin gevonden. Ook horsten van andere roofvogels zijn niet gevonden. Tijdens het veldbezoek zijn de volgende vogelsoorten waargenomen: Huismus, Heggenmus, Vink, Fitis, Tjiftjaf, Winterkoning, Koolmees, Pimpelmees, Spreeuw, Lijster en scholekster. Een Merel werd waargenomen met nestmateriaal. Bovendien werden drie Kieviten waargenomen in aanwezigheid van een jong.

2.4.3 Zoogdieren

Vrijwel alle inheemse zoogdiersoorten worden beschermd door de Flora- en faunawet. Alle vleermuissoorten worden strikt beschermd door de Flora- en faunawet (opgenomen in tabel 3 van de Flora- en faunawet, bijlage IV Habitatrichtlijn).

Vleermuizen

De Gewone dwergvleermuis en de Laatvlieger zijn de meest voorkomende vleermuissoorten in Nederland. Deze soorten kunnen worden verwacht in de nabije omgeving van de locatie. De Gewone dwergvleermuis en de Laatvlieger zijn gebouwbezonend. De bebouwing op de locatie bevat enkele openingen (spleten en gaten) die toegankelijk zijn voor vleermuizen. Vaste verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen aanwezig zijn in de gebouwen. Tevens kunnen de locatie en de nabije omgeving (bomenrij lang de N35) onderdeel zijn van foerageergebied en/of vliegroutes van vleermuizen. Met name de bomen-struikenrij langs de sloot die dwars over het terrein loopt is mogelijk onderdeel van foerageergebied en/of vliegroutes van vleermuizen.

Overige zoogdieren

Op de locatie worden alleen algemeen voorkomende tabel 1-soorten zoals Konijn en Veldmuis verwacht. Tabel 2- en tabel 3-soorten zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen en worden niet op de locatie verwacht.

2.4.4 Amfibieën, reptielen en vissen

Alle inheemse amfibieën- en reptielensoorten en enkele vissoorten worden beschermd door de Flora- en faunawet.

Geschikte biotopen voor tabel 2- of tabel 3-soorten amfibieën komen niet voor op de locatie. In de direct naast de locatie gelegen poel is tijdens het veldbezoek wel de Bastaardkikker (tabel 1-soort) gehoord. Deze soort kan het plangebied gebruiken als overwinteringsgebied (onder strooisellagen of in muizenholen) en als tijdelijke verblijfplaats (in de sloot midden in het gebied). Tevens kan een algemene tabel 1-soort als de Gewone pad gebruik maken van het plangebied.

Omdat geschikte biotopen voor reptielen niet aanwezig zijn, worden reptielen niet verwacht op de locatie. Vissen komen niet voor op de locatie wegens het ontbreken van voldoende oppervlaktewater. De sloot op de locatie bevat te weinig water om als habitat voor vissen te kunnen dienen.

2.4.5 Insecten

Een aantal insectensoorten (dagvlinders, libellen en overige ongewervelden) wordt beschermd door de Flora- en faunawet. Het betreft enkele aan specifieke biotopen gebonden soorten. Specifieke biotopen voor bijzondere beschermde dagvlinders (bijvoorbeeld schrale hooilanden of structuurrijke heiden) en specifieke biotopen voor bijzondere beschermde libellen (bijvoorbeeld matige voedselarme wateren, veenplassen of verlandingszones van laagveenmoerassen of van hoogveen- en heidevennen) ontbreken ter plaatse van locatie, waardoor het voorkomen van populaties van beschermde dagvlinders en libellen ter plaatse van de locatie onwaarschijnlijk is. Beschermde overige ongewervelden (mieren, slakken, et cetera) worden wegens het ontbreken van hiervoor geschikte biotopen evenmin verwacht ter plaatse van de locatie.

2.4.6 Samenvatting beschermde soorten

Op basis van het oriënterend veldbezoek en literatuur- / verspreidingsgegevens kunnen vleermuizen (waaronder Laatvlieger, Gewone- en Ruige Dwergvleermuis, Gewone Grootoorvleermuis, Gewone Baardvleermuis en Rosse vleermuis) mogelijk op of in de nabijheid van de planlocatie voorkomen.

Broedvogels zijn eveneens mogelijk aanwezig. Deze zijn tijdens het broedseizoen strikt beschermd. LNV verleent voor het verstoren van broedende vogels vrijwel nooit een ontheffing.

Tabel 2.1 Overzicht van tabel 2- en 3-soorten die op basis van literatuur-verspreidingsgegevens en het oriënterend veldbezoek op of in de nabije omgeving van de locatie kunnen voorkomen

Soortgroep	Tabel 2-soorten	Tabel 3-soorten
Flora	Geen	Geen
Zoogdieren: vleermuizen	-	Onder andere Laatvlieger en Gewone Dwergvleermuis kunnen de planlocatie als foerageergebied en/of vliegroute gebruiken
Overige zoogdieren	Geen	Geen
Broedvogels; beschermde vaste verblijfplaatsen		Geen
Reptielen	Geen	Geen
Amfibieën	Geen	Geen
Vissen	N.v.t.	N.v.t. niet voldoende oppervlaktewater binnen planlocatie aanwezig
Dagvlinders	Geen	Geen
Libellen	Geen	Geen
Overige ongewervelden	Geen	Geen

Kenmerk R001-4591059NKG-rvb-V02-NL

3 Toetsing Flora- en faunawet

De ruimtelijke ontwikkeling kan gevolgen hebben voor beschermde soorten. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de soorten die mogelijk door de ruimtelijke ingreep kunnen worden beïnvloed.

3.1 Bevoegd gezag

Het bevoegde gezag van de Flora- en faunawet is het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). Een ontheffingsaanvraag van de Flora- en faunawet moet worden ingediend bij de Dienst Regelingen (DR) van het ministerie van LNV. LNV legt de ingediende aanvraag voor aan de Dienst Landelijk Gebied (DLG). De DLG fungeert als het adviesorgaan van LNV voor ontheffingsaanvragen. De DLG geeft LNV een inhoudelijk ecologisch advies, maar LNV bepaalt uiteindelijk zelf of een ontheffing wordt verleend en onder welke voorwaarden dit gebeurt. In de planvorming van een ruimtelijke ontwikkeling moet rekening worden gehouden met de proceduretijd van een ontheffingsaanvraag. Deze bedraagt doorgaans drie tot vier maanden, maar kan uitlopen naar vijf tot zes maanden. De Algemene Inspectiedienst (AID) van LNV ziet toe op de handhaving.

3.2 Toetsing effecten aan Flora- en faunawet

Beschermde plantensoorten, dagvlinders, libellen en overige ongewervelden worden niet verwacht op de locatie. Reptielen worden evenmin verwacht en vissen komen niet voor op de locatie. Van 'overige zoogdieren' en amfibieën worden alleen algemeen voorkomende tabel 1-soorten verwacht op de locatie. Hiervoor geldt een vrijstellingsregeling, hetgeen betekent dat geen ontheffing van de Flora- en faunawet hoeft te worden aangevraagd. Wel geldt de zorgplicht (zie bijlage 1).

3.2.1 Vleermuizen

Vaste verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen worden verwacht in de bestaande bebouwing. Omdat de bestaande panden niet gesloopt en/of verbouwd worden, kunnen negatieve effecten op de functionele leefomgeving van eventueel aanwezige vaste verblijfplaatsen worden uitgesloten. Daarnaast zijn de aanwezige groenstructuren op de locatie geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. Tevens kan het groen onderdeel zijn van vliegroutes van vleermuizen. Omdat het daadwerkelijke gebruik van het plangebied door vleermuizen niet tijdens het oriënterende veldbezoek kan worden vastgesteld heeft Tauw een nader onderzoek naar vleermuizen uitgevoerd om te bepalen of een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet noodzakelijk is. De uitwerking van het onderzoek is opgenomen in bijlage 2.

In het nadere onderzoek naar vleermuizen wordt geconcludeerd dat er geen directe binding van vleermuizen met het plangebied is waargenomen en dat de aantallen vleermuizen in het plangebied gemiddeld zijn. Hierdoor kunnen de aanwezige vleermuizen afdoende foerageergebied in de omgeving vinden, waardoor een effect van het voornemen op de gunstige staat van instandhouding op de lokale populatie vleermuizen, zoals bedoeld in de Flora- en faunawet, niet wordt verwacht.

Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is daarom niet noodzakelijk voor de kap van de groenstructuren op het terrein en de bouw van de nieuwe panden.

3.2.2 Vogels

Omdat LNV geen ontheffing verleent voor het verstoren van broedende vogels, dienen verstorende werkzaamheden zoals uitbreiding en nieuwbouw buiten het broedseizoen van vogels te worden uitgevoerd. Dit broedseizoen loopt globaal van medio maart tot medio juli. Ten behoeve van de bouwwerkzaamheden zal de aanwezige groensingel moeten worden gekapt. Wanneer dit is gebeurd voor de aanvang van het broedseizoen, zijn er geen beperkingen meer ten aanzien van vogels en kunnen de bouwwerkzaamheden ook binnen het broedseizoen worden uitgevoerd.

Vaste verblijfplaatsen van vogels komen niet voor op de locatie. Het voornemen heeft evenmin tot gevolg dat de functionele omgeving (foerageergebied en rustgebied) van vaste verblijfplaatsen wordt aangetast. Er hoeft daarom geen ontheffing voor vaste verblijfplaatsen van vogels te worden aangevraagd.

4 Conclusies en aanbeveling

De voorgenomen uitbreiding / nieuwbouw van de productielocatie van Beaphar aan de Oude Linderteseweg te Raalte is getoetst aan de Flora- en faunawet. De volgende conclusies kunnen naar aanleiding van de uitgevoerde veldbezoeken getrokken worden:

- Beschermde plantensoorten, dagvlinders, libellen en overige ongewervelden worden niet verwacht op de locatie. Reptielen worden evenmin verwacht en vissen komen niet voor op de locatie. Van 'overige zoogdieren' en amfibieën worden mogelijk alleen algemeen voorkomende tabel 1-soorten verwacht op de locatie. Hiervoor geldt een vrijstellingsregeling, hetgeen betekent dat geen ontheffing van de Flora- en faunawet hoeft te worden aangevraagd. Wel geldt de zorgplicht
- Foerageergebied voor vleermuizen is aanwezig in het plangebied. De aantallen vleermuizen op het terrein zijn gemiddeld. Door de aantasting van de groenstructuren verdwijnt het foerageergebied, echter in de omgeving is voldoende alternatief leefgebied aanwezig, waardoor de gunstige staat van instandhouding van de lokale populatie vleermuizen niet wordt geschaad. Een ontheffing van de Flora- en faunawet is derhalve niet noodzakelijk.
- Vaste verblijfplaatsen van vogels (bijvoorbeeld nesten van steenuilen of kerkuilen) komen niet voor op de locatie. Het voornemen heeft evenmin tot gevolg dat de functionele omgeving van vaste verblijfplaatsen wordt aangetast. Er hoeft daarom geen ontheffing voor vaste verblijfplaatsen van vogels te worden aangevraagd

Omdat LNV geen ontheffing verleent voor het verstoren van broedende vogels, dienen verstorende werkzaamheden zoals uitbreiding en nieuwbouw buiten het broedseizoen van vogels te worden uitgevoerd. Dit broedseizoen loopt globaal van medio maart tot medio juli. Ten behoeve van de bouwwerkzaamheden zal de aanwezige groensingel moeten worden gekapt. Wanneer dit is gebeurd voor de aanvang van het broedseizoen, zijn er geen beperkingen meer ten aanzien van vogels en kunnen de bouwwerkzaamheden ook binnen het broedseizoen worden uitgevoerd.

Kenmerk R001-4591059NKG-rvb-V02-NL

5 Literatuur

[Bergmans, W. en A. Zuiderwijk, 1986]

Atlas van de Nederlandse Amfibieën en Reptielen. Vijfde herpetogeografisch Verslag. Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging en Nederlandse Vereniging voor Herpetologie en Terrariumkunde 'Lacerta'. Uitgave Bibliotheek KNNV nr. 39. ISSN 0169-5355.

[Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992]

Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

[Limpens H., K. Mostert & W. Bongers, 1997]

Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Onderzoek naar verspreiding en ecologie. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

[SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002]

Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000. Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Geraadpleegde internetsites

www.natuurloket.nl

Kenmerk R001-4591059NKG-rvb-V02-NL

Bijlage

1

Toelichting Flora- en faunawet

Flora- en faunawet (Ffw)

De Flora- en Faunawet is ook buiten beschermde natuurgebieden van kracht. De Flora- en Faunawet voorziet in de bescherming van een groot aantal in Nederland aanwezige dier- en plantensoorten in hun natuurlijke leefgebied. De beschermde diersoorten (vogels, vissen, zoogdieren, amfibieën, reptielen, insecten, et cetera) en ruim 100 plantensoorten zijn te vinden op lijsten, die deel uitmaken van de Flora- en Faunawet.

Op grond van de Flora- en Faunawet is het bijvoorbeeld verboden: 'nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren' (artikel 11 Flora- en Faunawet). Ook is het verboden: 'dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten' (artikel 10 Flora- en Faunawet). Ten slotte is het verboden: 'planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen' (artikel 8 Flora- en Faunawet). Als er sprake is van aantasting, is het uitvoeren van een dergelijke activiteit alleen toegestaan met een ontheffing van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Voor een groot aantal beschermde soorten geldt echter sinds 23 februari 2005 een vrijstelling.

Voordat kan worden gestart met de werkzaamheden geeft de wet aan dat de volgende handelingen moeten worden doorlopen:

- Bepaling van de waarde van de locatie en haar directe omgeving voor (beschermde) planten- en diersoorten
- Bepaling van de effecten van de voorgenomen plannen op die soorten en hun leefgebieden
- Bepaling van de mogelijkheden om rekening te houden met die soorten en leefgebieden: naarmate er beter rekening kan worden gehouden met deze leefgebieden zal het uiteindelijke effect geringer zijn. De maatregelen die het effect verkleinen worden wel verzachtende of 'mitigerende' maatregelen genoemd
- Eventueel een vervolgtraject, wanneer mitigerende maatregelen onvoldoende blijken te zijn. Onderdeel hiervan kan uitwerking van compenserende maatregelen zijn

Voor de mogelijkheid van het verlenen van de ontheffing, wordt sinds 23 februari 2005 onderscheid gemaakt tussen drie categorieën beschermde soorten:

1. Extra beschermde soorten ('tabel 3-soorten'): de Habitatrichtlijnsoorten en een selectie van de zwaardere categorieën van de Rode lijsten
2. De meest algemene, niet bedreigde soorten. Voor deze soorten geldt een vrijstellingsregeling (tabel 1-soorten)
3. Een tussencategorie, de resterende beschermde soorten (tabel 2). Hiervoor geldt een vrijstelling wanneer wordt gehandeld volgens een goedgekeurde gedragscode. In andere gevallen moet voor deze soorten een ontheffing worden gevraagd

Extra beschermde soorten ('tabel 3-soorten'). Voor extra beschermde soorten kan alleen ontheffing voor ruimtelijke ontwikkelingen worden verleend indien aan de volgende criteria wordt voldaan:

- Er bestaat geen andere bevredigende oplossing; dat betekent dat er alternatieven (voor de locatie of vorm van de activiteit) onderzocht moeten worden voor de in het geding zijnde activiteit
- Er is sprake van de belangen, vermeld in artikel 75, lid 4, sub a of genoemd in artikel 2 van Vrijstellingsbesluit. Een essentiële ontheffingsgrond voor een plan komt naar voren in artikel 2 van het Vrijstellingsbesluit. Ontheffing kan worden verleend indien er sprake is van 'dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale en economische aard, en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten'
- Er wordt geen afbreuk gedaan aan de gunstige staat van de instandhouding van de soort. Indien de gunstige staat van de betrokken soort(en) in het geding komt, dienen maatregelen te worden genomen om de instandhouding te garanderen. Schade op individuniveau dient te worden voorkomen. Dat kan door compenserende, maar ook mitigerende (verzachtende) maatregelen te nemen. Of er en welke compenserende en/of mitigerende maatregelen nodig zijn, kan de Minister van LNV in de voorschriften bij de ontheffing aangeven. Compensatie van schade aan biotopen van soorten die zijn vermeld in bijlage I van de Vogelrichtlijn of bijlage IV van de Habitatrichtlijn moet zijn afgerond voordat kan worden gestart met het plan

Algemeen voorkomende beschermde soorten ('tabel 1-soorten')

Voor deze soorten geldt een vrijstellingsregeling.

Overige beschermde soorten ('tabel 2-soorten')

Voor de overige beschermde soorten kan door LNV ontheffing worden verleend als geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort (populatie-niveau). Indien de gunstige staat van instandhouding van de soort wel in het geding komt, dienen mitigerende en/of compenserende maatregelen te worden getroffen.

Voor initiatiefnemers van onder andere ruimtelijke ontwikkelingen die individueel of gezamenlijk beschikken over een door het Ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode die aangeeft op welke wijze rekening wordt gehouden met beschermde soorten geldt voor deze soorten eveneens een vrijstelling.

Vogels

Vogels nemen in de Flora- en Faunawet een bijzondere positie in. Vogels worden tijdens het broedseizoen beschermd door de Flora- en faunawet. Voor het aantasten van broedende vogels geldt een zware toets vergelijkbaar met tabel 3-soorten (zie verder onder punt 1). Daarnaast worden vaste verblijfplaatsen van vogels beschermd zowel tijdens als buiten het broedseizoen (zie verder onder punt 2).

1. Niet elke vogel broedt in de meimaand. Sommige vogelsoorten, zoals de blauwe reiger en de bosuil, beginnen al in februari te broeden en bepaalde (zang) vogels broeden nog in augustus. De meeste vogels in dorpen, steden en bossen broeden echter ongeveer tussen 15 maart en 15 juli. Moerasvogels en andere watervogels broeden meestal tussen 1 april en 15 augustus. Op het moment dat beschermde inheemse broedvogels bezig zijn met hun broedproces, mogen er geen versturende werkzaamheden of activiteiten plaatsvinden, dus ongeacht de periode van het jaar
2. Vaste verblijfplaatsen van vogels zijn jaarrond beschermd; voor het aantasten van vaste verblijfplaatsen van vogels dient een ontheffing te worden aangevraagd. Vaste verblijfplaatsen zijn nesten / holen / holten waar vogels jaarlijks naar terugkeren om er te broeden en/of waarvan ze gedurende een groot deel van het jaar gebruik maken als verblijfplaats. Nesten van de volgende vogels worden beschouwd als vaste verblijfplaats (tenzij het nest definitief verlaten is):
 - (boombewonende) roofvogels: Sperwer, Buizerd, Havik, Wespendif, Boomvalk, Rode wouw, Zwarte wouw, Torenvalk, Zeearend en Slechtvalk
 - Uilen: Kerkuil, Steenuil, Bosuil, Ransuil en Oehoe
 - Holen van alle inheemse spechten
 - Raaf en Zwarte kraai
 - Kolonievogels: Blauwe reiger en Roek
 - Ooievaar, Gierzwaluw, Boerenzwaluw, Huiszwaluw en Grote gele kwikstaart (soorten die grotendeels of geheel van menselijke activiteiten afhankelijk zijn; hieronder vallen ook enkele uilen en roofvogels). Het vervangen, repareren of in de directe omgeving verplaatsen van een kast voor soorten die grotendeels of geheel van menselijke activiteiten afhankelijk zijn, wordt niet gezien als een overtreding van artikel 11 zolang er maar nestgelegenheid beschikbaar blijft

Zorgplicht

In de Flora- en Faunawet is een zorgplicht opgenomen:

- Artikel 2, lid 1: een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving
- Artikel 2, lid 2: de zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterweg te laten voorzover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken)

De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat het lijden zo beperkt mogelijk is.

Rode lijst

De Rode lijsten hebben geen wettelijk beschermd status. Soorten die op de Rode lijst zijn geplaatst, zijn niet per definitie ook beschermd: deze soorten zijn alleen beschermd als ze ook in de Flora- en Faunawet als beschermd soort zijn opgenomen.

Bijlage

2

Nader onderzoek vleermuizen

Notitie

Contactpersoon Sipke Holtes

Datum 22 oktober 2008

Kenmerk N001-4591059SIH-rvb-V01-NL

Vleermuizenonderzoek Beaphar te Raalte

1 Inleiding

Vanuit de resultaten van het oriënterende veldbezoek op 22 mei 2008 bleek dat door uitbreiding van de productielocatie aan de Oude Linderteseweg mogelijk artikel 11 (verbodsbepaling) van de Flora- en faunawet zou worden overtreden.

Deze verbodsbepaling stelt dat vaste verblijfplaatsen, met de daarbij behorende functionele leefomgeving, van vleermuizen niet mogen worden verwijderd en of vernield. Door het verwijderen van de aanwezige groenstructuren en het plaatsen van gebouwen kan deze functionele leefomgeving van vleermuizen worden geschaad. Is dit het geval dan is alvorens de uitvoering van het voornemen wordt gestart een ontheffing van artikel 11 van de Flora- en faunawet noodzakelijk.

Deze notitie geeft een beschrijving van het plangebied, de gebruikte onderzoeksmethodiek, de resultaten en de conclusie van het onderzoek, inclusief een antwoord op de vraag of er ontheffing van de Flora- en faunawet noodzakelijk is voor het verstoren en/of verdwijnen van (onderdelen van leefgebieden van) vleermuizen.

2 Beschrijving plangebied

De locatie ligt binnen de bebouwde kom aan de noordzijde van Raalte, tussen de spoorlijn Zwolle – Almelo en de provinciale weg (N 35) Zwolle – Almelo. In het plangebied staan twee bedrijfsgebouwen. Het deel van het plangebied waar nieuwbouw gepland is, bestaat momenteel uit gazon omringd met een bomen- en struikenrij. Van noord-west naar zuid-oost ligt een sloot welke aan twee zijden eveneens wordt geflankeerd door een bomen-struikenrij met onderbegroeiing van onder andere Brandnetel, Rietgras en Lisdodde. De sloot loopt in noordwestelijke richting door naar het naastgelegen volkstuincomplex. Hier ligt op enkele meters afstand van het plangebied een poel.

Figuur.2.1 Ligging van het plangebied met ligging van de EHS

3 Inventarisatie methodiek en ecologie

3.1 Ecologie van vleermuizen

Vanwege de ligging van het plangebied in de nabijheid van stedelijk gebied en landelijk gebied en de aanwezige structuren is het aannemelijk dat vleermuizen aanwezig zijn. Aan de hand van de biotoop worden de Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger, Ruige dwergvleermuis en Rosse vleermuis verwacht.

De Gewone dwergvleermuis en de Laatvlieger komen veel in stedelijk gebied voor.

De Ruige dwergvleermuis kan in stedelijk gebied en in landelijk gebied voorkomen.

De Rosse vleermuis is in veel verscheidene gebieden aanwezig. In tabel 2 staat voor deze soorten weergegeven hoe deze het landschap gebruiken en waar verblijfplaatsen kunnen worden aangetroffen.

Tabel 3.1 Schematisch weergave van het landschapgebruik van de Gewone dwergvleermuis en de Laatvlieger. + = ongevoelig voor licht, – = gevoelig voor licht (Naar: Limpens *et al.*, 2004)

Soort	Type verblijfplaats	Type jachtgebied	Type vliegroute	Max. afstand tussen verblijfplaats en jachtplaats	Licht op route	Licht tijdens jacht
Gewone dwergvleermuis	Bebouwing	O.a. stedelijk gebied en bos	Lijnvormige structuur	1 – 15 km	-	+
Laatvlieger	Bebouwing	O.a. stedelijk gebied en bos	Lijnvormige structuur / open gebied	1 – 20 km	-	+
Ruige dwergvleermuis	Boom/bebouwing	In bos/boven water	Lijnvormige structuur / open gebied	1 – 20	-	-
Rosse vleermuis	Boom	In bos/boven water	Open gebied	1 – 40	+	+

3.2 Methodiek

3.2.1 Algemeen

De vleermuisinventarisatie is uitgevoerd met behulp van een batdetector (type: Petterson D100). Een batdetector is een apparaat dat ultrasone geluiden, die een vleermuis maakt, omzet in voor de mens hoorbare tikkende geluiden. Aan de hand van het soort geluid en de frequentie waarop de vleermuis het beste wordt gehoord, de zogenaamde 'piekfrequentie', kan in veel gevallen worden bepaald om welke vleermuissoort het gaat. Er zijn vier veldbezoeken uitgevoerd in de periode juni tot en met september. In tabel 3.2 is weergegeven in welke maanden de veldbezoeken zijn gebracht en waarop de focus van het desbetreffende onderzoek ligt. Meerdere bezoeken zijn nodig, omdat vleermuizen gebruik maken van een netwerk van verblijfplaatsen en jachtgebieden die in verschillende perioden in het jaar worden gebruikt. Door de bezoeken te spreiden wordt een goed beeld verkregen van de aanwezigheid en het gebruik door vleermuizen van het plangebied.

Tabel 3.2 Periode van de uitgevoerde veldbezoeken voor de vleermuisinventarisatie. Tevens is de focus van elke verschillende inventarisatieronde beschreven

Soortgroep	Datum veldbezoek	Tijdstip	Focus	Weersomstandigheden
Vleermuizen	18-6-2008	Avond	Zomerverblijfplaatsen (kraamkolonies), vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen	Onbewolkt, warm, weinig wind
Vleermuizen	09-7-2008	Avond	Zomerverblijfplaatsen (kraamkolonies), vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen	Begin van de avond droog, later miezerregen, lichte wind
Vleermuizen	10-9-2008	Avond	Winterverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen	Droog, windstil, warm
Vleermuizen	7-10-2008	Avond	Winterverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen	Droog, geen wind, relatief warm

3.2.2 Werkzaamheden

Tijdens de bezoeken is gekeken naar de functionaliteit van het gebied voor vleermuizen. Waarbij de nadruk lag op het inventariseren van belangrijke vliegroutes en/of foerageergebieden.

Vliegroutes en/of foerageergebieden zijn vast te stellen door vleermuizen tijdens hun vliegreun (tussen de avond en ochtendschemer) te inventariseren.

4 Beschrijving veldbezoek

4.1 Eerste veldbezoek

Tijdens het eerste veldbezoek gezocht naar verblijfplaatsen, vliegrouten en foerageergebied.

Tijdens het avondbezoek zijn acht exemplaren van de Gewone dwergvleermuis (8 ex) waargenomen en één Laatvlieger. Het pand aan de oostkant van Oude Linderseweg werd door drie gewone dwergvleermuizen en één Laatvlieger gebruikt als vliegroute. Andere duidelijke vliegrouten, of belangrijke foerageergebieden zijn niet aangetroffen.

4.2 Tweede veldbezoek

Tijdens het tweede veldbezoek is het oostelijke pand als vliegroute gebruikt door een Laatvlieger. Daarnaast is een roep gehoord van een langsvliegende vleermuis uit de familie *Myotis*. Deze roep is niet op naam gebracht door het korte waarnemen ervan. Verder zijn enkele Gewone dwergvleermuizen foeragerend bij panden waargenomen. Op het veld en langs de bomenrij zijn geen vleermuizen aangetroffen.

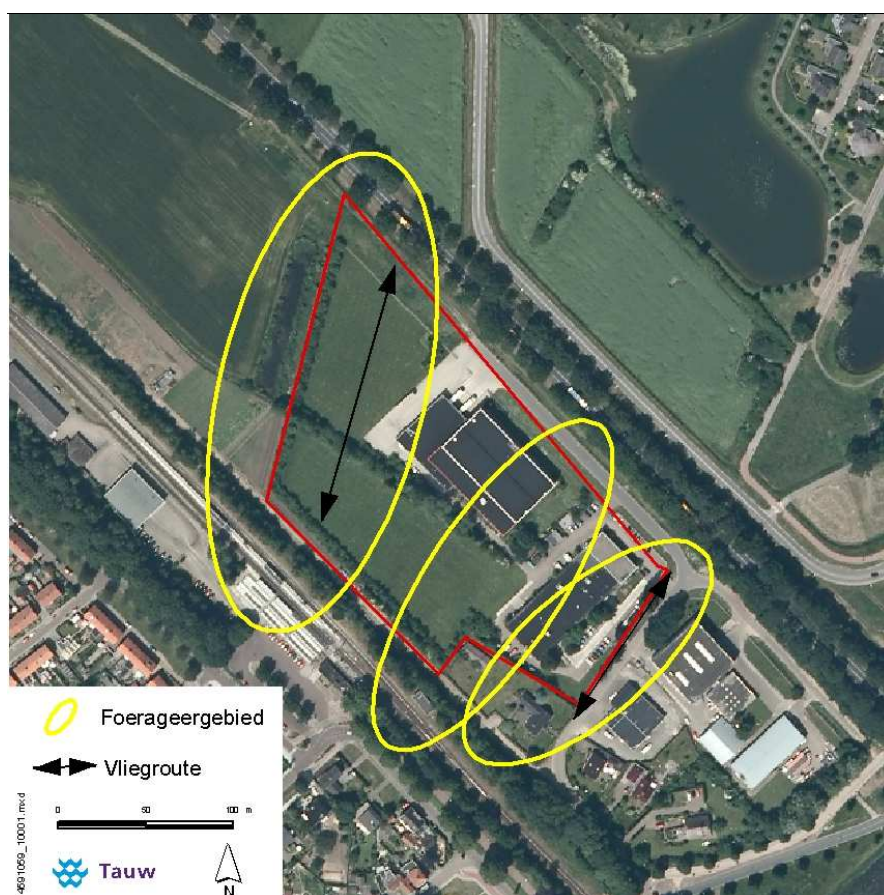
4.3 Derde veldbezoek

Tijdens het derde bezoek is meer bedrijvigheid vastgesteld dan tijdens de andere avonden. In de westelijke hoek van het plangebied waren vier exemplaren van de Laatvlieger aan het foerageren. Deze zijn eveneens waargenomen tijdens een verplaatsing van het zuidelijke veld naar het noordelijke veld. Binding met een bomenrij of groenstructuur was niet zichtbaar. Naast het gebouw in het midden van het plangebied zijn drie gewone dwergvleermuizen foeragerend waargenomen. Ook zijn op deze avond vier langstreckende rosse vleermuizen waargenomen. Deze vlogen midden over het veld.

4.4 Vierde veldbezoek

Tijdens het vierde veldbezoek zijn meerdere gewone dwergvleermuizen waargenomen die sociale roepjes ten gehore brachten. Daarnaast zijn meerdere laatvliegers overvliegend waargenomen. Wederom is een roep van een *Myotis* soort waargenomen, welke door de snelheid niet op naam is gebracht.

Vanuit de veldbezoeken is een beeld verkregen van het belang van het plangebied voor vleermuizen. Dit is uitgewerkt in onderstaande figuur.

Figuur 4.1 Weergave van de belangrijkste foerageergebieden, vliegroutes in het plangebied

4.5 Conclusies vanuit de veldbezoeken

- Vanuit de veldbezoeken kan worden geconcludeerd dat het plangebied geschikt is als foerageergebied met vliegroutes voor verschillende soorten vleermuizen
- Twee maal is een soort uit de *Myotis* familie gehoord. Deze vloog echter elke keer in een rechte lijn, en had geen binding met het plangebied
- Er zijn geen verblijfplaatsen waargenomen in een van de aanwezige gebouwen of groenstructuren, waardoor door de kap van bomen geen verblijfplaatsen of noodzakelijke vliegroutes worden onderbroken

5 Effectbeschrijving

In de voorgaande paragrafen zijn reeds enkele conclusies weergegeven. In onderstaand hoofdstuk wordt uiteengezet wat de effecten van het voornemen zijn op de verschillende gebruiksfuncties van vleermuizen in het plangebied. Na deze effectbeschrijving wordt bepaald of er een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet noodzakelijk is voor het uitvoeren van de geplande werkzaamheden.

- Winterverblijven:
 - De kap van de bomen heeft geen effect op eventueel in de omgeving aanwezige winterverblijfplaatsen
- Zomerverblijven:
 - De kap van de bomen heeft geen effect op eventueel in de omgeving aanwezige zomerverblijfplaatsen
- Foerageerplaatsen:
 - Door het verwijderen van de groenstructuren verdwijnt er foerageergebied. De aantallen vleermuizen waren echter niet al te groot waardoor bij verwijdering van de groenstructuren in de omgeving echter voldoende alternatief foerageergebied aanwezig is en effecten op de populatie van de voorkomende vleermuizen (voornamelijk algemeen voorkomende vleermuizen, desondanks strikt beschermt) niet wordt verwacht
- Vlieg- en migratieroutes:
 - Er is geen vliegroute van belang langs een van de groenstructuren aangetroffen. Het verwijderen van de groenstructuren heeft hierdoor geen effect
- Paarplaatsen:
 - In de aanwezige groenstructuren zijn geen verblijfplaatsen aangetroffen welke dienst kunnen doen als paarplaats. Effecten van de kap van de groenstrook worden daardoor niet verwacht

Algemeen

Een hechte binding van de vleermuizen met het plangebied of structuren erin is niet waargenomen. De aantallen vleermuizen die werden aangetroffen tijdens de onderzoeken zijn gemiddeld voor een dergelijk terrein.

6 Conclusie

Op basis van het uitgevoerde onderzoek is een goed beeld verkregen van de verspreiding van vleermuizen in het plangebied:

- Voldoende inspanning is geleverd om het verspreidingsbeeld van vleermuizen in het plangebied weer te geven
- Het plangebied maakt deel uit van het leefgebied van vier soorten. De Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Rosse vleermuis, Laatvlieger en een *Myotis*-soort. Voornamelijk de Gewone dwergvleermuis maakt veel gebruik van het plangebied. De *Myotis*-soort is twee keer gehoord, maar kon niet op naam worden gebracht
- Het plangebied en de omgeving worden benut als vliegroute en als jachtgebied
- Er zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen
- Met de uitvoering van de voorgenomen herinrichting wordt een gedeelte van het leefgebied van vleermuizen aangetast, echter doordat er voldoende alternatief leefgebied in de omgeving aanwezig is wordt er geen effect verwacht op de lokale populatie vleermuizen

Aangezien er geen directe binding met het plangebied is waargenomen en de aantallen vleermuizen gemiddeld zijn wordt door uitvoering van de toekomstige werkzaamheden geen afbreuk gedaan aan de instandhouding van de lokale populatie vleermuizen zoals bedoeld in de Flora- en faunawet. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is daarom niet noodzakelijk voor de kap van de groenstructuren op het terrein en de bouw van de nieuwe panden.

7 Aanbevelingen

- Geadviseerd wordt de groenstructuren buiten het jachtseizoen (medio april tot en met medio oktober) te verwijderen, zodat er geen verandering in het jachtgebied ontstaat ten tijde van de aanwezigheid van de vleermuizen
- Bij aanleg van extra verlichting dienen zoveel mogelijk naar beneden gerichte armaturen gebruikt te worden. Hierdoor wordt de verstrooiing van het licht zo klein mogelijk gemaakt, waardoor de effecten op leefgebied van de vleermuizen in de omgeving worden verkleind

8 Bronvermelding

- [Limpens, H., Twisk, P., Veenbaas, G., 2004]
Met vleermuizen overweg. Uitgave Dienst Weg- en Waterbouw, Delft, en Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem. 24 pp
- [Limpens, H.]
Vleermuizen en planologie. Uitgave van Zoogdierverseniging VZZ, Eco Consult & Project Management, november 2005
- www.waveka.nl
- www.VZZ.nl
- www.vleermuis.net